

Studentenorkest Nesko toert langs zeven steden

VERGETEN EN NIEUWE STEM MEN

*Voor het eerst in zijn geschiedenis zet het Nederlands Studenten Kamerorkest (Nesko) een vrouwelijke componist op het programma: Louise Farrenc. Luister spreekt met dirigent **STIJN BERKOUWER** en opdrachtcomponist **RAMIN AMIN TAFRESHI** over het verlangen naar vrijheid en emancipatie van de progressieve jonge generatie en de muziek die daar het beste bij past.*

Tekst: MYRTHE MEESTER

Foto's: VEERLE BASTIAANSEN, KIRSTEN VAN SANTEN

“Een week lang alleen maar mooie muziek maken, van tien uur ’s ochtends tot tien uur ’s avonds”, zo omschrijft dirigent Stijn Berkouwer de intensieve repetitiweek van het Nesko, een projectorkest voor studenten uit heel Nederland. “Elke nacht is het feest en gaan de studenten pas om vier uur slapen, maar de volgende ochtend staan ze gewoon weer om negen uur op om muziek te maken. Voordat we eind april op tournee gaan, zitten we eerst een week met elkaar in een wolk. Dat is puur genieten.” Normaal gesproken kiest het Nesko ieder jaar een nieuwe dirigent, maar vanwege de twee afgelaste tournees in 2020 en 2021 is Berkouwer nu al voor het derde jaar aan het 45-koppige studentenorkest verbonden. “Corona volente kan de tournee dit jaar eindelijk doorgaan”, zegt hij hoopvol. Tijdens de ingekorte zomereditie van het Nesko in 2021 merkte de dirigent al hoezeer studenten “ernaar snakten om niet langer in hun eentje op hun kamer te zitten, zoals zij momenteel de hele dag doen. Week in,

Stijn Berkouwer

week uit. Deze zomer was iedereen ontzettend close met elkaar, blij om eindelijk weer samen in een bubbel te zitten en zich onder te dompelen in sociaal contact.”

BARSTENSVOL IDEEËN

Wat Berkouwer ook opvalt, is de toenemende vraag van studenten naar vrouwelijke componisten op het programma. “Studentenorkesten bestaan uit jonge mensen van 18 tot 24 jaar, die over het algemeen een stuk progressiever zijn dan de oudere generaties. Zij vinden het belangrijk om met maatschappelijke ontwikkelingen mee te gaan.” Zo had Nesko-voorzitter, fagottist en academische pabostudent Sanne Pouw de uitdrukkelijke wens om voor het eerst in de 58-jarige geschiedenis van het Nesko een vrouwelijke componist te programmeren. “Na een poosje grasduinen kwamen we uit bij de vroegromantische Franse componiste Louise Farrenc”, vertelt Berkouwer. “Ik kende haar nog niet, maar ik was aangenaam verrast. Haar symfonieën doen niet onder voor die van Beethoven of Schumann. In mijn ogen is haar werk geheel onterecht in de vergetelheid geraakt. Het is legitiem goede muziek.”

Dus toert het Nesko van 25 april tot en met 1 mei langs zeven Nederlandse steden met Farrencs *Eerste symfonie*, die Berkouwer omschrijft als “lyrisch, zoekend en introspectief, maar ook fragmentarisch. Je merkt dat Farrenc barstensvol ideeën zat, die allemaal naar buiten wilden breken.” Farrencs symfonie wordt geflankeerd door Mendelssohns *Die Hebriden* en Ralph Vaughan Williams’ *Serenade in a*. Het programma sluit af met *Through Windows of Desire*, een feministisch muziekstuk dat de jonge componist Ramin Amin Tafreshi in opdracht van het Nesko schreef.

UNIVERSELE BOODSCHAP

Voor Amin Tafreshi, die opgroeide in Iran, maar momenteel aan het Conservatorium van Amsterdam studeert, is gendergelijkheid altijd een prangende kwestie geweest. “Iranse vrouwen zijn beroofd van hun basisrechten. Toen Stijn Berkouwer me vertelde over de vergeten componiste Louise Farrenc, moest ik meteen denken aan de vele onderdrukte vrouwenstemmen uit mijn thuisland.” Amin Tafreshi besloot zijn opdrachtcompositie voor sopraan en kamerorkest te baseren op het gedicht *Raam* van de feministische Iraanse dichteres Forugh Farrokhzad (1934-1967), die met haar intieme, sensuele poëzie op de nodige weerstand stuitte in de

Ramin Amin Tafreshi

patriarchale Iraanse maatschappij. Na de Islamitische Revolutie in 1979 werd haar oeuvre zelfs decennialang verboden in Iran. “Farrokhzad was de eerste in de Perzische literatuur die van binnenuit schreef over vrouwelijke emoties en verlangens”, vertelt Amin Tafreshi. “Het raam in haar gedicht staat symbool voor het uitzicht op vrijheid. ‘Ik heb een raam nodig’, schrijft ze. ‘Eén raam is genoeg voor mij.’”

Om Farrokhzads persoonlijke strijd met de samenleving te verklanken, creëerde Amin Tafreshi een muzikale strijd tussen het grillige orkest en de eenzame, verlangende vrouwenstem. “Het stuk begint met een complexe orkestrale textuur vol dissonanten en chaotische ritmische patronen”, zegt hij. “Dat is de maatschappij. Maar zodra de sopraan begint te zingen, wordt de muziek eenvoudig, introvert en consonant.” Amin Tafreshi benadrukt dat zijn compositie, die oosterse harmonieën met westerse vormen combineert, niet alleen is bedoeld als kritiek op de ongelijkheid in Iran. “Mijn boodschap is universeel. De titel *Through Windows of Desire* wijst erop dat er nog ontzettend veel moet gebeuren in de wereld. We hebben nog zoveel om naar te verlangen.”

BIJZONDER ENTHOUSIAST

Volgens Amin Tafreshi hebben kunstenaars en componisten “de verantwoordelijkheid om de pijnpunten in de samenleving bloot te leggen en nieuwe perspectieven te bieden. We moeten het werk van Farrokhzad, Farrenc en vele anderen voortzetten, vergeten verhalen opnieuw vertellen en de geschiedenis herschrijven.” Daarom is hij bijzonder enthousiast over de traditie van het Nesko om jaarlijks een opdrachtcompositie te laten schrijven door een jonge componist. “Hedendaagse muziek reflecteert de wereld van nu. Dat een studentenorkest nieuwe muziek bestelt, laat zien dat de jonge generatie op zoek is naar nieuwe geluiden, nieuwe ideeën en een nieuwe esthetiek.” «

Het Nesko geeft concerten van 25 april t/m 1 mei in Groningen, 's-Hertogenbosch, Nijmegen, Utrecht, Middelburg, Leiden en Amsterdam.